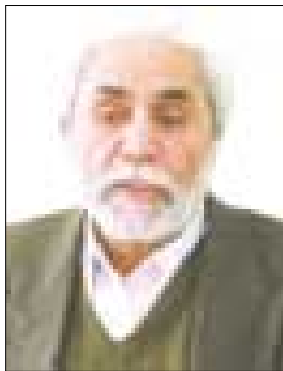
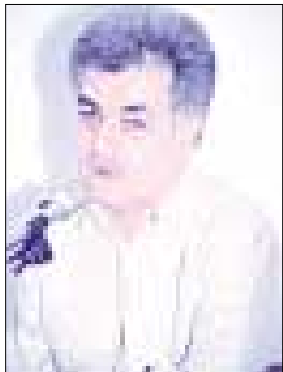

ارزیابی عملکرد جنبش اصلاحات در سال ۸۰

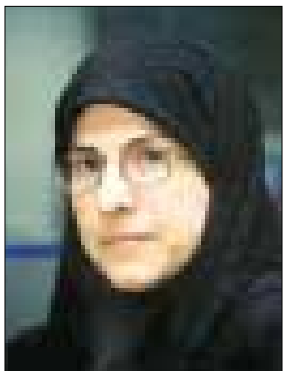
غلامعباس توسلی: مهمترین مشکلات در سال ۸۰، متوجه مجلس اصلاحات بود

پرویز پیران: جنبش اصلاحات در سال ۸۱ باید به عرصه‌های غیر سیاسی سوق یابد

وفا تابش: دولت در جهت کوچکتر شدن قدم جدی بر نداشته است

الهه کولایی: ورود اصلاحات به درون آموزش و پرورش کار بسیار مثبتی بود

حسین لقمانیان: مجلس در چنبره شورای نگهبان و مجمع تشخیص اسیر است

داود حسن زادگان: مجلس و دولت خط شفاف و روشنی را پیگیری کردند

به دنبال راههای تازه

دکتر «غلامعباس توسلی»، فعال سیاسی و استاد دانشگاه، معتقد است که جنبش اصلاحات در سال ۸۰ هم موفقیت‌ها و هم موانع و مشکلاتی را پشت سر گذاشته است.

این استاد جامعه‌شناسی دانشگاه تهران در گفت‌وگو با خبرنگار «نوروز» یادآوری کرد: جنبش اصلاحات جنبش ملی، همه‌جانبه و مردمی است که بخشهای مختلفی دارد و تظاهرات آن را می‌توان در رئیس‌جمهوری، مجلس، مطبوعات، احزاب و جریانات دانشجویی اصلاح طلب یافت.

وی با بیان این مطلب که جنبش اصلاحات را می‌توان در هر یک از این بخشها و نیز از زوایای کلی مورد ارزیابی قرارداد، گفت: مهمترین پیروزی این جریان سیاسی در سال گذشته، دستیابی مجدد خاتمی به عنوان پرچمدار اصلاحات به کرسی ریاست‌جمهوری با رأی چشمگیر ۲۲ میلیونی بود.

توسلی افزود: اهمیت این پیروزی آنگاه بیشتر حس می‌شود که به خاطر آوریم قبل از انتخابات بویژه در سال ۷۹ مشکلاتی برای جنبش اصلاحات پدید آمده بود که برخورد با دانشجویان، مطبوعات و نیز فعالان سیاسی اصلاح طلب مهمترین آنها بود. این اقدامات در فروردین و اردیبهشت سال گذشته نیز ادامه یافت اما با این حال، در ۱۸ خرداد کاندیدای اصلاح طلبان به پیروزی رسید. این عضو نهضت آزادی همچنین با اشاره به بازداشت این طیف از نیروهای سیاسی طی سال گذشته از آزادی‌تدریسی آنان تا پایان سال به عنوان موفقیتی دیگر برای اصلاح طلبان یاد کرد که به عقیده وی ناشی از همراهی مجلس و مطبوعات با خانواده‌های بازداشت‌شدگان بود.

توسلی در عین حال مهمترین مشکلات اصلاح طلبان طی سال گذشته را متوجه مجلس ششم دانست و یادآوری کرد: طرحها و لوایحی که برای پیشبرد ریشه‌ای اصلاحات تدوین و تصویب شد، رد شدند و نیز برخوردهای قضایی با نمایندگان صورت گرفت که همین مسایل مانع از موفقیت کامل مجلس و راضی شدن شهروندان از منتخبان خود شد و در مجموع، اقداماتی متوسط داشت.

این استاد جامعه‌شناسی دانشگاه تهران پس از طرح این موانع تأکید کرد: جنبش اصلاحات یک جنبش عمومی، مردمی، همگانی و هفت‌جان است که هنوز هم سرپاست و انتظار می‌رود در سال ۸۱ از تجربه‌های سال ۸۰ استفاده شود و با عمق و سرعت بیشتر اصلاحات، چالشها و راههای تازه‌ای را بیابد.

توسلی درباره این راههای تازه گفت: لوایحی درباره سیاست خارجی با هدف ارتقای جایگاه کشور در عرصه جهانی و به ثمر رسیدن تحولات دیپلماسی ایران در سالهای اخیر باید به تصویب برسد و در عرصه داخلی نیز مسایل اصلی اصلاحات که سیاسی است نظیر احزاب، شوراها و آزادیهای سیاسی و مدنی باید مورد توجه مجلس و حمایت دیگر نیروهای اصلاح طلب قرار گیرد. این استاد دانشگاه تصریح کرد: مجلس می‌تواند با حرکتی تدریجی، مؤثر و پیشرونده و نه شدید و حاد ابتکار عمل را در تصویب طرحها و لوایح اصلاح طلبانه به دست گیرد.

توسلی همچنین از مسایل اقتصادی کارمندان و کارگران، معضلات و تنگناهای روشنفکران در ایران، فرار مغزها، جنبش دانشجویی و یافتن راههای جلوگیری از بروز مفاسد اجتماعی و اقتصادی به عنوان دیگر مباحثی یاد کرد که در سال جدید ضروری است مورد توجه بیشتر اصلاح طلبان قرار گیرد.

نفوذ در عرصه‌های غیر سیاسی

«پرویز پیران»، جامعه‌شناس و استاد دانشگاه، جنبش اصلاحات، در پایان سال ۸۰ رازنده و پویا توصیف کرد اما بر این نکته پای فشرده که فقدان یک نظریه هدایت‌کننده، مشکل اساسی این جنبش است.

وی توضیح داد: این امر یک ضرورت بود که از زمان به راه افتادن جنبش اصلاحات، گروههای کاری مشخص به مطالعه جنبه‌های مختلف این حرکت می‌افتادند و بر اساس آن استراتژی‌هایی را تدوین و راهکارهای مشخصی را اخذ می‌کردند و بر پایه همه اینها پروژه‌های مشخصی را تعریف می‌کردند.

این استاد جامعه‌شناسی دانشگاه تهران افزود: فقدان نظریه مشخص هدایت‌کننده باعث می‌شود که بین تمایل عامه مردم و گروههای پیشرو در جنبش به تدریج فاصله بیفتد و این خطر ایجاد شود که گروههای هدایت‌گر قادر به پاسخگویی نیازهای جنبش در مقاطع

مختلف نباشند و مشروعیت آنها از میان برود یا کاهش یابد.

پیران با بیان این مطلب که «امروز جنبش اصلاحات در زمینه تدوین استراتژی، پروژه و راهکار با رکود مواجه است» تأکید کرد، این مشکل باعث می‌شود تا بخشی از مردم خواسته‌های خود را بدون پاسخ ببینند که همین امر باعث انزوای بخشی و رادیکالیزه شدن بخشی دیگر از بدنه جنبش اصلاحی می‌شود.

وی افزود: رادیکالیسم نیروهای اجتماعی در شرایط کنونی به سود جامعه ما نیست چرا که هر گونه رادیکالیسمی که ناشی از تحولات جامعه نباشد و تنها واکنشی احساسی باشد، جنبش را به سوی هرج و مرج و نابودی می‌کشاند. این جامعه‌شناس آنچه را که «ترس گروههای پیشرو از تعمیق و گسترش جنبش» خواند، مشکل دیگر جنبش اصلاحات در شرایط کنونی دانست و گفت: این امر را می‌توان با رجوع به روانشناسی طبقات اجتماعی و تعلق این امر به خرده‌بوروازی تبیین کرد هر چند که این واژه‌ها را در ایران باید با احتیاط به کار ببریم.

پیران مشکل دیگر جنبش اصلاحات را در پایان پنجمین سال بروز آن تأکید غیر لازم و بسیار شدید بر عرصه سیاست و غفلت از سایر عرصه‌ها ذکر کرد و گفت: وقتی بر عرصه سیاست تأکید می‌کنیم، مخالفین که وجود آنها امری طبیعی و مخالفت جزو حقوق مدنی آنهاست، تحریک می‌شوند و شرایط به سمت شکل‌گیری نوعی بن‌بست برای اصلاحات پیش می‌رود.

این استاد دانشگاه تأکید کرد: در سال ۸۱ باید زمینه تعمیق جنبش اصلاحات در عرصه‌های غیر سیاسی نظیر عرصه‌های شهروندی، اجتماعی و هنری فراهم ساخت و از تأکید بیش از اندازه بر عرصه سیاست پرهیز کرد.

وی افزود: تحقق این امر مستلزم آن است که ما شاهد پدیده آمدن صدها سازمان مشارکتی توسط مردم باشیم که این امر نیز با آموزش همگانی و عمومی صورت می‌گیرد که متأسفانه تاکنون از آن غفلت کرده‌ایم.

پیران بر ضرورت نقد جنبش اصلاحی برای رفع این مشکلات تأکید کرد و گفت: در این نقد باید روشن شود که «مدنی بودن» و «رفتار مدنی» یعنی چه؟ چرا که ما در جامعه‌ای با سالها سابقه استبدادی زندگی می‌کنیم و به همین دلیل، درون هر کدام از ما یک شاهنشاه قدر قدرت و مستبد حضور دارد.

وی ادامه داد: گاهی انسان به رفتارهایی برخورد می‌کند که با هیچ یک از اصول اخلاقی و مدنی سازگار نیست و متأسفانه از سوی کسانی صورت می‌گیرد که از جامعه مدنی سخن می‌گویند. دلیل این امر هم آن است که «مدنی بودن» آن هم در کلام، یک مداست که در جامعه ما به سرعت و بدون پیامدهای عینی در رفتارها رواج یافت.

پیران گفت: برای حل این معضل باید مدنی بودن در عرصه‌های خصوصی و شهری نفوذ کند. روزنامه‌ها باید به جز افراد مشخصی که هر روز از آنان سخن می‌گویند، به سراغ طیفهای دیگر اجتماعی نیز بروند.

وی در پایان پرسید: «براستی چرا روزنامه‌ها از فلان رفتارگر یا فعلی که رفتار مدنی دارد، سخنی نمی‌گویند؟»

استمرار حضور خاتمی

«الهه کولایی» نماینده مردم تهران در مجلس در خصوص مهمترین دستاوردهای سال ۸۰ برای اصلاح طلبان گفت: استمرار حضور خاتمی با عنوان رئیس‌جمهور از مهمترین دستاوردهای اصلاحات در سال ۸۰ بود که با توجه به تمامی مانع‌تراشی‌ها از سوی مخالفان مردم بار دیگر بر ادامه حرکت اصلاحی با حضور وی پای فشرده‌ها در چند خاتمی نتوانست با نوع ترکیب کابینه خود به این اعتماد شایسته پاسخ مثبت دهد.

وی افزود: حرکت اصلاحی در مسیر توسعه خود در سال ۸۰ نیز با پاسخ‌های بسیار جدی مواجه بوده است. همچنانکه وجود این چالش‌ها در یک جامعه در حال‌گذار انتظار می‌رود و باید برای برخورد مناسب با اینگونه چالش‌ها اصلاحات برنامه‌های مناسب و دقیقی را تدوین نماید.

کولایی تأکید کرد: دخول اصلاحات در درون آموزش و پرورش حرکت بسیار مناسبی بوده است اگر چه به آن کمتر پرداخته شد و امیدوارم که با تعمیق آن در دوره آموزش و پرورش دستاوردهای مناسبی حاصل شود.

این نماینده مجلس افزود: نکته مهم دیگر تلاش برای تحقق یافتن ظرفیتهای تحقق نیافته قانون اساسی بوده است که در خصوص دفاع از حقوق مردم و

حاکمیت آن طرح‌های متعددی به جریان افتاد که مهمترین آنها لایحه جرم سیاسی، قانون مربوط به هیأت منصفه، طرح سرمایه‌گذاری خارجی، اصلاح مالیاتها و ... بود هر چند با توجه به برخی مشکلات تمامی آنها به نتیجه نرسید.

دستوارد مهم دیگر در زمینه اعمال سیاست خارجی مناسب در مورد مسأله افغانستان بود هر چند که از تمام ظرفیتهای استفاده لازم را نبردیم.

کولایی در خصوص چشم‌انداز دستاوردهای اصلاحات در سال جدید گفت: برای ادامه این مسیر می‌توان امیدوار بود که در چارچوب انسجام ملی و با توجه به منافع و تهدیدات مشترک می‌توانیم در سال ۸۱ حرکت اصلاحی را به جلو ببریم. برای پیشرفت اصلاحات ضرورت دارد که به تجارب دیگر کشورها خواه روسیه و یا کشور پادشاهی اسپانیا توجه کنیم و با درس گرفتن از تجارب آنها بیشترین بهره را ببریم.

دموکراتیزاسیون اندک

«حسین لقمانیان» نماینده مردم همدان در این مورد گفت: اگر برداشت از اصلاحات این باشد که اصلاحات به عنوان یک امر ضروری جهت حرکت تکاملی تاریخ مطرح باشد، طبیعتاً این اصلاح باید از ساختار حکومتی شروع شود.

وی افزود: معنی این کلام این است که مجموعه حاکمیت به سمت دموکراتیزه شدن پیشرفت داشته باشد که چنین چیزی را خیلی کم می‌بینیم. لقمانیان توضیح داد: مجلس در چنبره شورای نگهبان و مجمع تشخیص مصلحت نظام است و نتوانسته است قوانین لازم را به تصویب برساند تا بستر مناسبی برای حرکت متن جامعه به سمت دموکراسی و مردمسالاری باشد.

این عضو فراکسیون دوم خرداد تصریح کرد: اگر جامعه ما ظرف یکی دو سال آینده به سمتی حرکت نکند که مردم ورآی آنها مؤثر باشد، قطعاً دچار مشکل خواهیم شد. وی ابراز امیدواری کرد که مجموعه حاکمیت این مسأله را جدی بگیرد.

انزوای حرکت‌های انحصار گرایانه

«داود حسن زادگان» نایب رئیس کمیسیون اصل ۹۰ مجلس در خصوص دستاوردهای اصلاحات در سال ۸۰ گفت: دولت اصلاحات با کمک مجلس حامی دولت در ارتباط با سیاست خارجی دستاوردهای مهمی داشته است به خصوص پس از حوادث ۱۱ سپتامبر با توجه به بحران عظیمی که در دنیا وجود آمد بخصوص در عرصه اقتصادی کشورمان تمامی آنها را پشت سر گذاشت که این دستاورد بسیار مهمی برای کشورمان بود.

وی افزود: در بخش حرکت مردمی فعالیت گروهها و احزاب مختلف در عرصه سیاست داخلی باعث شد حرکت‌های انحصار گرایانه کاملاً منزوی شود و خط شفاف و روشن که از سوی مجلس و دولت دنبال می‌شود به عنوان جریان مورد قبول مردم با پررنگی بیشتر پی‌گیری شود.

حسن زادگان حضور نهادهای مردمی در اجلاس دوربان آفریقای جنوبی و محکومیت این رژیم به نژادپرستی را از دیگر دستاوردهای نهادهای مردمی دانست. وی تأکید کرد: به گمان بزرگترین دستاورد سال ۱۳۸۱ برای دولت اصلاحات دفع تنش‌های بین‌المللی موجود برای کشورمان است.

میدان دادن به دستگاه اجرایی

«وفا تابش» نیز گفت: متأسفانه شرایط سیاسی جامعه ما و مطرح شدن برخی مسائل از سوی دستگاه‌های مخالف با روند اصلاحات در جامعه سبب گشته فرصتهای لازم برای نقد سالم دستگاههای اجرایی کشور از بین برود و همه به نوعی سرگرم بحثهای حاشیه‌ای شوند.

عضو دفتر سیاسی جبهه مشارکت ایران اسلامی در گفت‌وگو با ایسنا با اشاره به عملکرد قوه مجریه در سال گذشته خاطر نشان ساخت: سال گذشته دولت تغییر یافته و دولت جدید بر روی کار آمده است پس باید مقداری صبر کرد تا این سیستم جدید وضعیت خود را بصورت پایدار پیدا کند دولت در جهت کوچک‌تر شدن هیچ قدم جدی بر نداشته است. پس اگر خواهان مشارکت مردم در صحنه‌های مختلف هستیم باید به دستگاه اجرایی میدان دهیم.

تابش به بررسی عملکرد قوه مقننه پرداخت و در این رابطه گفت: مجلس عملاً با روشهایی که در برابر آن اتخاذ شد از بحث قانونگذاری و موارد اصلی که اعلام کرد، باز می‌ماند و باید امیدوار باشیم که این رویه تغییر کند تا مجلس بتواند کارایی بیشتری داشته باشد.